

Régi jó Budapest

Befordulok a Szent István-körútról s a Visegrádi-utcaba akarok menni: nini, — mondom — rossz helyen járok, ez más utca. De csak egy pillanatig tartott a habozásom, mert az utcajelző tábla mindent megmagyarázott. A Visegrádi-utca új neve:

KISS JÓZSEF-
UTCA

A halhatatlanság utcai pléhtáblája úgy dübörgött felém, mint a színpadi mennydörgés, amely kézzelfoghatóan illusztrálja a drámaiságban elalélt nézőnek, hogy Jupiter Pluvius a szemöldökét le s föl ráncigálja, amint azt a latin monda megállapította. Kiss József-utca lett tehát a Visegrádi-utcából s bennünk, akiknek megadatott, hogy a nagy poéta kortársai, barátai lehettünk, ez az utcatábla magasztos érzéseket váltott ki.

Kistermetű gnóm-emberke volt Kiss József. Oválisan keskeny, de mindig rózsáspiros arcát kedvesen díszítette, gondosan ápolt, hegyesre nyírott hófehér körszakálla. Mintha a Hófehérke és a hét törpe együtteséből ugrott volna ki ide miközénk. Vagy mintha megszökött volna egy gyönyörű kerti lugasból, ahol színpompás, tarka virágok közül kandikált ki a kis gnóm szobrocskája.

Örökké mosolygott, kedveskedett, huncutkodott még hetvenéves korában is. Bohém ember volt a szónak legnemesebb értelmében. Nagyon nehezen és igen ritkán gerjedt haragra. Pedig sokan és sokat ugratták, főleg meghitt klubjában, a régi Otthon-Körben kártyapartnerei. Ő maga is nagyon szeretett kártyázni és méltó partnerei voltak, többek között Szomaházy István, a regényíró, Guthi Soma, a humorista, Kiss János pápai kamarás, egyetemi tanár, Weisz Dániel szerkesztő, aki „Viador“ néven zsidó felekezeti lapot szerkesztett és még számosan. Ezek évődtek vele állandóan, de ő a bölcsnek nyugalomával, isteni flegmával tűrt mindent, csakhogy a kártyaparti föl ne boruljon. Még azt is eltűrte, amikor meglepték egy magas, amolyan kisgyerekeknek való székekkel — csak azért, mert alacsony termete miatt oly mélyen ült a játékasztalnál, hogy önkéntelenül beleláthatott partnereinek kártyáiba. Büszkén ült bele ebbe a magas székekbe.

A „Csók“ című költeményének Jusszuf nevű poétája ő maga volt. (Jusszuf-Jaszef-József bibliai neve.) Onmagáról dalolt ebben a versben, amikor azt írta:

Jusszuf, a költő hármat szeretett:

A dalt, a lányt s a kerevetet.

Bármilyen igaz alanyi költő volt, ebben a két sorban lírája mégsem volt őszinte. Mert Jusszuf, — úgye Józsi bácsi? — a kártyát talán még jobban szeretette, mint a dalt, a lányt s a kerevetet.

Széles skálájú, nagy poéta volt. Született költő, ahozu a latin

volt. „A Hét“ című hetilapjával s a maga köré toborzott elsővonalú írói gárdával lapját az akkori irodalmi élet élvonalába vitte. Olyan lapot adott nagy olvasótáborának a kezébe, amelynél jobbat a legmagasabb nyugati kultúra sem nyújthatott volna.

Méltó társa a dalköltésben, Reviczky Gyula azt írta saját versekötete elé: A világ csak hangulat. Egy ilyen hangulatváltozásról van csattanós és kedves emlékem Kiss József életéből. Baráti körének több tagjával lerándult Siófokra. Megérkezés után a társaság naplementekor végigsétálta a Balaton partját a telep előtt. Józsi bátyánk egyre jobban belemelegedett a Balaton szépségeinek magyarázatába:

— Nézzétek ezeket a csodás színeket! A bíborvörös, amint halkul és belevész a sárgába, a kékbe, az ibolyába! Nincs a világon szebb a Balaton vizénél!

Pompás vacsora után a társaság hajnalig kártyázott. Józsi bátyánknek elhúzott utolsó garasa is. A játék megszüntével — napkeltekor — az egész társaság kísétált „levegőzni“ a Balaton partjára. Szomaházy kezdte Kiss József előző esti mintájára dicsérni a Balatont.

— Nincs a világon szebb a Balaton vizénél!

Mire Kiss József — nála egészen szokatlanul, magából kikelve rákezdte:

— Ez szép? Ez víz? Ez egy ronda pocsolya!

Reviczkynek tehát igaza volt: A világ csak hangulat.

Élete utolsó napjái — hetvennyolc esztendőit élt — dalolt Kiss József és rimekbe foglalta halhatatlan poémáinak gyöngyszemeit. De megjósolta, hogy a túlvilágon sem hagyja abba a dalolást. Ez a két sora tesz erről tanúságot:

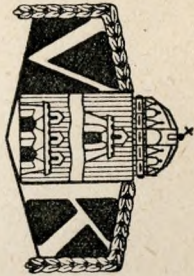
S mi itt félbeszakadt és zaklatott engem

Majd egy más csillagon talán tovább zengem.

Dr. Kovács Jenő

folys. Tiel.

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: <i>Kovács Jenő dr.</i>		Cím: <i>Kiss József utca</i>		Idő: <i>1947.</i>		Személy: <i>Kiss József</i>		Osztalványzás
Forrás: <i>Pótvai. Munk.</i>		(Hely): <i>1947. június 26.</i>		(Idő):		Helyszám:		
(Köt. v. fiz.):		(Oldal):		Székesfehérvári házinyomda 1926 — 8891				

mondja: Poeta, qui nou fit, oed nascitur. Ő sem „vált“ költővé, annak született. A mezőcsáti bölcsőben az öregedő talmudista fiatal felesége vérbeli poétát ringatott... a bölcsődalok elhintett magvai dús aratást hoztak a kis „Jaszeff“ érett korában. Bár ő az ellenkezőjét zengi ebben a négy örökszép verssorában:

Az én mezőmön nem értek
kalászkok,

Az én aratásom egy marék
virág.

Az én gyönyöröm az álom-
látások,

Az én világom egy álmovilág.

Istenfélelem, bensőséges vallásos érzés, az örök ember lírai kutatása, az élet mélységeinek bölcs megértése, a szerelem tisztasága és egyedül üdvözítő volta, a családi élet szentsége és ragyogása tündérien fénylettek az ő művészién csengő-bongó tökéletes rímei között. Zamatos, tiszta magyarsága minden idők magyar költészetének örök példaadójává avatta.

Mint lapszerkesztő is kiváló